

Memòries David Castillo

Dins un 1946 inoblidable

La seva personalitat com a crític va convertir Anatole Broyard (1920-1990) en un dels màxims representants de la cultura nord-americana de la segona meitat del segle XX. Editor de *The New York Times*, va ser col·laborador, així mateix, de *The New Yorker*, entre altres. Tot i la ingent activitat, Broyard passarà a la posteritat per la publicació de *Quan Kafka feia furor*. *Records del Greenwich Village*, un volum de memòries que s'inicien el 1946 quan l'incipient escriptor torna de la Guerra del Pacífic, abandona la casa dels pares i s'instal·la al bohemí Village novaiorquès. Inèdit en català i en castellà, la nova col·lecció *Empremtes de 3 i 4*, dirigida per Francesc Sellés, ens l'ofereix en una traducció solvent d'Anna Camps i de Jordi Cussà, un dels millors narradors actuals.

En la línia de les novel·les vitalistes i dels llibres autobiogràfics de Henry Miller i d'Ernest Hemingway, les memòries de Broyard són una alenada d'aire fresc. Descriu quan el jove soldat es reincorpora a la societat després de les grans batalles de la Segona Guerra Mundial. L'entusiasme ens arriba frase a frase: "Fins i tot la tristesa era un afrodisíac." La innocència en el sexe, els exiliats europeus, els psicoanalistes, l'ambient dels escriptors, l'art modern i els comunistes passen pels diferents capítols del llibre, dividit per la relació que Broyard va tenir amb Sheri Martinelli ("Jo la perseguia com un home que persegueix el barret enmig d'una ventada"), una pintora

protegida per Anaïs Nin, que també surt retratada al volum. La primera part és com una novel·la iniciàtica. L'escriptor va a viure amb Sheri, descobreix l'abstracció i l'informalisme, funda una petita llibreria de vell

—els llibres eren un dels béns més preuats de l'època— i assisteix a les classes de la New School, on hi ha mestres de la categoria de l'influent Erich Fromm. Després d'haver patit els primers temps de l'ocupa-

ció del Japó, Broyard connecta amb un món intel·lectual ple d'expectatives: "O potser confonia la joventut autèntica, l'energia pura, amb la felicitat?" Són de mestres les descripcions d'estats d'ànim, com quan explica com era viure amb Sheri: "Era com tenir una erecció permanent: al cap d'una estona fa mal. Jo necessitava avorrir-me de tant en tant (el tedi és un lapse temporal per a la imaginació), però ella no em deixava. Deia que l'avorriment era una emoció domèstica."

Després del període amb la pintora i d'una decepció amb sorpresa, Broyard es reinventa i ens porta pels circuits del jazz. Sent col·laborador del *Partisan Review*, ens parla de Louis Armstrong, Lester Young i Charlie Parker mentre es passeja pels clubs dels dos sectors de Harlem. És extraordinària, també, la coneixença de Delmore Schwartz —el poeta, narrador i mestre de figures com Saul Bellow i Lou Reed—, que encara no estava dominat per l'esquizofrènia.

Anatole Broyard va redactar aquestes memòries poc abans de la seva mort. De fet, les va abandonar per escriure sobre la malaltia que el va destruir. Tot i que el lector es podria haver empassat mil pàgines, aquestes gairebé dues-centes són una delícia, tant per la informació d'un període crucial com per la manera d'explicar-les. Als que els agrada subratllar, es trobaran que quedaran poques línies sense marcar d'aquest llibre fabulós. *

Quan Kafka feia furor

Autor: **Anatole Broyard**
Traducció: **Jordi Cussà i Anna Camps**
Editorial: **3 i 4**
València, **2011**
Pàgines: **184**
Preu: **19,50 euros**

El crític americà

Anatole Broyard ARXIU

Assaig Melcion Mateu

Invitació a la música

Escriure sobre música serà, per a alguns, un repte fora de mida o una tasca de per si decebedora. "Com totes les relacions que en el fons s'ho paguen —ens recorda Antoni Pizà—, el vincle entre la música i els mots és un enllaç complicat i enrevessat." I tanmateix si alguna cosa ens mostra l'autor de *Nits simfòniques* és que el comentari musical, en les mans adequades, amplia i complementa l'experiència de qui escolta. Per Pizà, música, vida i escriptura es fonen en una sòlida unitat i es manifesten tant en la seva feina com a director de la Foundation for Iberian Music de la City University of New York —amb una programació que fa enormes esforços per portar els nostres compositors i intèrprets a la ciutat dels gratacels—, com en la seva tasca d'investigador acadèmic —són importants els seus treballs sobre Antoni Lliteres, Alan Lomax i J.B. Sancho, entre altres—, o

bé en els textos, més divulgatius i periodístics que ha donat a conèixer en títols com *El doble silenci: reflexions sobre música i músics* (2003) i el que aquí ens presenta.

Nits simfòniques aplega, en la majoria, notes al programa de mà dels concerts de l'Orquestra Simfònica de Balears Ciutat de Palma. Pizà aprofita el format i l'origen en principi humils dels textos per reinventar-se en un vertader gènere literari. Com adverteix l'autor, les notes al programa de mà sovint passen desapercebudes entre els anuncis dels patrocinadors i els currículums dels intèrprets, però aquest gènere en principi "bord i efímer" té el seu paper i la seva funció en la història i l'anàlisi musical, i també ofereix una sèrie de possibilitats expressives que Pizà es resisteix a deixar passar.

Pizà, conscient dels seus precedents, fa seva la tradició britànica de Sir George Grove (autor del cèlebre

diccionari homònim) i de Donald Francis Tovey i dirigeix les seves notes a un públic interessat i culte, però no necessàriament especialista. Al llarg d'aquestes notes, però, no es conforma amb l'usual apunt sobre obres i compositors, sinó que cerca acostar aquesta música als oients, qüestionar-ne molts dels seus fonaments, tant històrics com estètics, analitzar el paper de la música en la construcció de tota cultura i tota, si es vol, civilització.

Autors nostrats i grans èxits

El repertori que comenta Pizà va dels grans èxits de la música simfònica —inclou una integral de les simfonies de Beethoven, sense oblidar Mozart, Brahms, Dvorák ni Debussy— a compositors més nostrats pels quals ha demostrat una clara predilecció, que van d'Antoni Lliteres i Pere Miquel Marquès als contemporanis Romà Alís, Antoni Parera

Pons i Josep Prohens. Qüestions com l'art com a mimesi de la realitat, el nacionalisme musical, el compromís polític dels artistes i el paper del folklore en la recuperació de la identitat, tenen lloc en aquestes pàgines perquè són qüestions vives tant en la música de Beethoven, Xostakòvitx i Bartók com en el repertori de Joan Pons i Maria del Mar Bonet.

Aquestes notes (molt avinentes, per cert) al programa de mà constitueixen alguna cosa més que el seu propòsit original. Més enllà de la seva funcionalitat immediata —i passant de l'efemèride del concert als enregistraments digitals—, ens conviden a escoltar i reescoltar composicions antigues o actuals, populars o cultes, que ens ajuden a entendre millor i sofrir aquest món en què vivim. Perquè entendre la música ens ajuda a entendre'ns millor. I ja deia Nietzsche que, sense música, la vida no tindria sentit. *

Nits simfòniques

Autor: **Antoni Pizà**
Editorial: **Ensiola Muro**, 2011
Pàgines: **264**
Preu: **18 euros**